

tivity. Začal s pilným terénnym prieskumom a výskumom, dokumentáciou, transkripciami a vydávaním hudobných prameňov tlačou; zdokonaľoval sa v teórii a metódach hudobnej historiografie. Myslím, že sa inšpiroval o. i. aj koncepciou hudobných dejín švajčiarskeho muzikológa Jacquesa Handschina. Dokázal sa vyhnúť vtedy módnemu, ale zbytočnému ideologizovaniu. Ctím si jeho pamiatku.“ Konferencia *Musicologica historica I* nebola prvým stretnutím nad vedeckým dielom Richarda Rybariča od roku jeho náhlej smrti (1989). Pri príležitosti jeho nedožitých 65. narodenín sa konala muzikologická konferencia pod názvom *Slovenská hudobná historiografia* (1995), na ktorej muzikológovia komplexne hodnotili jeho vedecký prínos práce. Niektoré príspevky z tejto konferencie boli publikované v *Slovenskej hudbe* (2005) a v XXIII. zv. časopisu *Musicologica Slovaca et Europaea* (2006); tie samozrejme nestratili na aktuálnosti ani dnes. Vysokoškolskú pedagogickú činnosť Dr. Rybariča si vážia aj na VŠMU a pripomínali si ju v minulom roku na konferencii *Prezentácie – Konfrontácie* (2009). Akademické pracovisko však má v tomto smere väčšie záväzky voči Dr. Rybaričovi, v dnešnej práci na Ústave hudobnej vedy SAV sa pokračuje vo viacerých priamych výskumných líni-

ách, ktoré riešil – sú to predovšetkým výskum stredovekej jednohlasnej liturgickej hudby, výskum domácej polyfonickej a polychórickej hudby, hymnologické témy, otázky národnosti v hudbe, kritické edície hudobných prameňov (edícia *Musica Scepusii Veteris*) a d’.

Konferencia potvrdila, že vedecká práca Richarda Rybariča je podnetná i pre dnešných muzikológov. Jeho práce sú ťažiskovou študijnou literatúrou, ktorú je potrebné prelúskaf hneď na úvod univerzitného štúdia; a napriek tomu, že od jeho smrti uplynulo vyše 20 rokov, jeho myšlienky o výskume hudobných prameňov, ale aj jeho teoretické myslenie o hudobnej histórii sú inšpiratívne i dnes. V neposlednom rade sa ukázala nevyhnutnosť viac začleňovať výsledky hudobnohistorického bádania do širšieho kultúrneho kontextu. Podujatie poskytlo priestor nielen špecialistom hudobným historikom, ale i kolegom z príbuzných vedných disciplín a umožnilo tak výmeny skúseností a nadviazanie kontaktov pri multidisciplinárnom a multilaterálnom bádani. Zároveň sa stalo aj širšou mediálnou platformou na prezentáciu poznatkov o hudobnej histórii a o hodnotných hudobných dielach našej histórie.

Janka Petőczová

33. etnomuzikologický seminár, Skalica 5. – 7. októbra 2010

V dňoch 5. – 7. októbra 2010 usporiadal Ústav hudobnej vedy SAV v spolupráci so Záhorským múzeom v Skalici 33. etnomuzikologický seminár s medzinárodnou účasťou. Jeho prípravou nadviazal na štyridsaťročnú tradíciu pravidelných stretnutí domácich etnomuzikológov, etnochoreológov a odborníkov z príbuzných vedných odborov – hudobnej historiografie, hudobnej teórie, etnológie a folkloristiky. Etnomuzikologické semináre sa konajú od roku 1970, kedy sa po prvý raz na ich platforme stretli kolegovia z bývalého Československa na prvom ročníku podujatia v Trenčíne.

Tohtoročné stretnutie sa konalo na symbolickom mieste moravsko-slovenského po-

medzia ako obnovené stretnutie kolegov zo Slovenska, Moravy a Čiech. Spájajú nás nielen dlhoročné pracovné kontakty prostredníctvom spoločných tém a výskumných projektov, ale aj vedomie spoločného kultúrno-historického podhubia a v tradičnej kultúre najmä mnohé hudobnoštyľové paralely, žánrovo-druhové analógie a repertoárové presahy. Týmto spôsobom si Ústav hudobnej vedy SAV zároveň pripomenul okrúhle výročie jednej z jeho spolupracujúcich inštitúcií – tohtoročné 105. výročie založenia Záhorského múzea v Skalici, ktoré venuje vo svojej odbornej práci široký priestor mapovaniu regionálnej hudobnej kultúry Záhoria a jej cezhraničným kontaktom.

Seminár sa konal ako súčasť grantového projektu VEGA *Piesňové žánre tradičnej kultúry na Slovensku* a bilaterálneho grantového projektu APVV *Slovensko-české a česko-slovenské vzťahy v hudobnej kultúre: Vývinové, žánrové a typologické aspekty*, na ktorom Ústav hudobnej vedy SAV spolupracuje s Etnologickým ústavom AV ČR (Kabinet hudobní historie, Oddělení etnomuzikologie). Cieľom seminára bolo vzájomné informovanie o najnovších výsledkoch výskumu za zvolené tematické okruhy, ale tiež obnovenie a posilnenie medziinštitucionálnych kontaktov vo výskume tradičnej hudobnej a tanečnej kultúry na pozadí historicko-vývinových a interetnických hľadísk.

Výber tematických okruhov, ktoré boli predmetom trojdňového rokovania, sa odvíjal od spoločných výskumných rámcov z minulosti. Zároveň bol pokusom nastoliť témy, ktoré patria v súčasnosti k preferovaným v širšom medzinárodnom rozsahu – predovšetkým v stredoeurópskej etnomuzikológii, orientovanej na tradičné výskumné línie rozvíjané v kontexte muzikológie a etnológie. Seminár priniesol dve tematické oblasti: 1. Historické pramene tradičnej piesne, hudby a tanca; 2. Úloha osobností v tradičnej hudobnej a tanečnej kultúre. Tretí okruh tvorili voľné témy, ktorými sa predstavila najmä najmladšia generácia etnomuzikológov – doktorandov a absolventov magisterského štúdia.

Kvantitatívne rozloženie príspevkov k obidvom tematickým okruhom ukázalo, že v súčasnosti v našom výskumnom prostredí zrejme oveľa viac rezonuje prvá oblasť – štúdium historických prameňov. Problematika výrazných osobností a ich miesta v tradičnej kultúre je vzhľadom na svoju dynamickú povahu zatiaľ viac registrovaná cez čiastkové otázky, než cez komplexné uchopenie témy.

Vstupný príspevok zhrnul súčasný stav a perspektívy štúdia historických prameňov v etnomuzikológii (Hana Urbancová) a hoci sa týkal najmä situácie na Slovensku, svojím prehľadovým a systematickým rámcom bol úvodom k sérii blokov, venovaných výskumu konkrétnych prameňov podľa ich veku a typu. Pramene starej hudby 17. a 18. storočia z územia Slovenska, ktoré obsiahli aj záznamy do-

bových ľudových tancov s väzbami na viaceré európske areály, z pohľadu hudobného historika priblížil Ladislav Kačic. Peter Michalovič na príklade regionálneho materiálu Záhoria poukázal na význam sekundárnych prameňov pri rekonštrukcii starších vývinových fáz ľudovej hudobnej kultúry. Po ňom mnohí autori na konkrétnych príkladoch potvrdili, aké dôležité je v tzv. historickej etnomuzikológii využitie sekundárnych prameňov, a to najmä pre fragmentárnosť zachovaných primárnych pramenných zdrojov – písomných, zvukových aj obrazových záznamov. Viaceré príspevky priniesli sondy do metodologických problémov pramennokritickej povahy, ktoré sa objavujú jednak vo fáze spracovania historického prameňa, jednak pri riešení edičných otázok – pri príprave katalógov a pri vydaní konkrétneho materiálu.

Eva Krekovičová priblížila pripravovaný edičný projekt katalógu letákových tlačí zo zbierok Ústavu etnológie SAV, na ktorom sa podieľa spolu s Ľubicou Droppovou; vo svojom vystúpení sa osobitne zamerala na problémové okruhy výskumu letákových piesní, vytypované pri práci nad katalogizovaním materiálu. Jarmila Procházková sa v súvislosti s projektom prípravy a vydania Janáčkových zvukových záznamov venovala problému koordinácie a interpretácie informácií získaných na základe zvukových a písomných prameňov. Príprava piesňovej zbierky Josefa Černíka z moravsko-slovenského pomedzia bola predmetom príspevku Marty Toncovej a Lucie Uhlíkovej. Zdeněk Vejvoda svojím príspevkom nadväzoval na tému, ktorej sa dotkol už Ladislav Kačic a priblížil repertoárovú zbierku zápisov hudby k tancu z pohľadu etnomuzikológa. Miriam Timková sa venovala priebežnej správe zo spracovania Plickovej pozostalosti uloženej v Slovenskom národnom múzeu v Martine a Miroslava Sandtnerová priniesla stručnú charakteristiku ojedinelej piesňovej zbierky z fondov Malokarpatského múzea v Pezinku.

Začlenenie historických prameňov do rôznorodých výskumných tém ilustruje možnosti ich ďalšieho využitia v etnomuzikológii. Věra Frolcová sa venovala žánrovým premenám jedného piesňového typu od duchovnej piesne

k svadobnej piesni na pozadí vplyvu letákových tlačí. Judita Kučerová sa pokúsila o rekonštrukciu editorskej prípravy piesňovej zbierky, porovnávajúc tlačenu podobu a pôvodný záznam na príklade zápisov Martina Zemana. Anikó Sebőková sa venovala vplyvu zberateľskej činnosti Bélu Bartóka na vývin a súčasný stav piesňovej kultúry v Dražovciach.

Ukázalo sa, že konfrontácia poznatkov v oblasti analýzy a interpretácie historických prameňov patrila k najcennejším výsledkom seminára – osobitný význam nadobúda najmä v prípade spoločných pramenných fondov, ktoré ešte len čakajú na celkové zhodnotenie a sprístupnenie verejnosti, pričom predstavujú naše spoločné kultúrne dedičstvo (záznamy piesní, hudby a tanca Leoša Janáčka, zberateľská činnosť Karola Plicku, piesne letákových tlačí z produkcie tlačiarne na obidvoch stranách hraníc a pod.).

Príspevky k osobnostiam tradičnej hudobnej kultúry počtom síce nedominovali,

ale patrili k podnetným pohľadom, ktoré prispievajú k tvorbe nového metodologického zázemia k tejto téme (Jana Ambrózová, Alžbeta Lukáčová a d.). Nakoľko ide o živú a aktuálnu tému najmä z hľadiska súčasných premien tradičnej hudobnej kultúry, v budúcnosti bude potrebné venovať jej oveľa väčšiu pozornosť a podporiť jej výskum.

V rámci etnomuzikologických seminárov v minulosti dostávali priestor aj prezentácie bežiacich výskumných projektov a diskusia k nim. Tentoraz to bol projekt audiovizuálnej dokumentácie slovenských ľudových tancov, ktorý za kolektív spolupracovníkov predstavil Stanislav Dúžek. Otázka súčasných nositeľov ľudovej tanečnej kultúry, dokumentácia ako tvorba potenciálne historického záznamu a edičný zámer tohto projektu plynulo nadväzovali na dva základné tematické okruhy seminára a boli jeho završením.

Hana Urbancová